

Po kongresu slovaške avtonomistične stranke v Bratislavi:

Slovaki hočejo ostati v skupni državi, toda zahtevajo svoje pravice po sporazumu

Bratislava, 8. jun. o. Hlavas poroča: Glavni tajnik slovaške avtonomistične stranke, poslanec Sidor, ki velja za naslednika slovaškega voditelja Hlinka, je dal izjavo dopisniku te agencije, v kateri je dejal med drugim:

»Danes smo izročili svoj načrt o avtonomiji Slovaške. Vemo, da je samo v našo korist, če ostanemo v mejah češkoslovaške države in se zaradi tega do skrajnosti potegujemo, da bi čehi začeli razgovore z nami. Zahtevamo, da zdaj jasno razlože svoje stališče o načrtu, ki smo jim ga predložili in da povedo, kaj bodo iz njega sprejeli in česa ne bodo. Zahtevamo tudi, da nam razložijo, zakaj zavračajo naše zahteve. Pod temi pogoji se bomo razgovarjali z njimi, toda prvo, kar nam morajo dati, je slovaški narodni zbor. Ostale točke našega načrta se lahko uresničijo tudi pozneje.«

Načrt za slovaško avtonomijo

Bratislava, 8. junija. o. Zakonski načrt za slovaško avtonomijo, ki so ga prebrali na nedeljskem kongresu slovaške avtonomistične stranke, vsebuje naslednja najvažnejša določila:

1. Osnova avtonomije je slovaški deželni zbor, ki ga volijo vsi 21 let stari slovaški občani. Na vsakih 20.000 glasov pride en poslanec.
2. Slovaški deželni zbor voli člane slovaške deželne vlade, ki ima na Slovaškem izvršno moč in vso oblast v zadevah glede državljanstva, izseljevanja, carin, tatalstva, rečne plovbe, pošte, davkov, taks, monopolov in državnih podjetij. V teh zadevah ima deželni zbor zakonodajno pravico. Zunanja politika, državna obramba, finance in carinska politika ostanejo skupne in jih opravlja osrednja vlada.
3. Slovaška dobi svoje upravno in kasacijsko sodišče.
4. V ustavi češkoslovaške republike je zaradi tega treba izvesti nekaj sprememb, ki so razumljive po prvih treh osnovnih zahtevah.

5. Slovaki morajo služiti vojsko na slovaškem ozemlju.

6. Za veljavnost sklepov osrednje poslanske zbornice v Pragi je potrebna tudi večina slovaških poslancev, če naj veljajo sklepi tudi za Slovaško. Isto velja za volitev predsednika republike. Vsak zakon mora biti podpisan od enega slovaškega ministra.

Pravo razmerje sil na Slovaškem:

**100.000 za Hlinkov program,
20.000 za Hodžo**

Bratislava, 8. junija. o. Prestolnica in vsa slovaška dežela živita pod vtisom veličastnih manifestacij obnega zboru slovaške avtonomistične stranke in kongresa, kateremu je prisostvovalo nad sto tisoč ljudi, ki so ob 20 letnici pittsburske pogodbe zahtevali za Slovaško avtonomijo. Na zborovanju so prebrali izvorno besedilo te pogodbe, katero je nalašč za to priložnost prinesel iz Amerike posebno odposlanstvo. Dva ameriška Slovaki, dr. Pletko in Husik, ki sta sodelovala pittsbursko pogodbo, sta slovesno izjavila, da je Masarykov podpis na pogodbi, ki jamči Slovakom enakopravnost, pristen in da sta na lastne oči videla pokojnega predsednika Osvoboditelja, ki je to zgodovinsko listino podpisal. Nekateri prenapeti češki krogi namreč trdijo, da Masarykov podpis na pogodbi ni pristen.

Glavni govor na zborovanju je imel slovaški voditelj msgr. Hlinka, ki je dejal, da Slovaki niso prišli v Bratislavo demonstrirati, marveč zahtevati pravico in mir. Načrt za slovaško avtonomijo, ki je bil izdelan leta 1919, je bil zapljen od imenitnega češkoslovaškega državnika, ki je Slovak po rodu in ima ta zapljenjati načrt za pravice svojega naroda še zdaj v mislih. Hlinka je dejal, da so Čehi za ta dan priredili drugi »Slovaški kongres,

7. Slovaki naj služijo vojsko pod slovaškim poveljstvom.

8. Državno posestva, rudniki in vodne sile na slovaškem ozemlju postanejo last Slovaške.

9. Državno uradništvo na Slovaškem mora biti slovaškega porekla, v osrednjih državnih uradih morajo imeti Slovaki toliko uradnikov, kolikor jih pripada po njihovi številni moči.

na katerem pa ne bo dosti Slovakov, marveč socialisti, komunisti in liberalci, to se pravi vsi sovražniki slovaškega naroda. Vrhunec navdušenja na kongresu je bil v trenutku, ko so zastopniki ameriških Slovakov izročili msgr. Hlinku izvornik pittsburske pogodbe. S kongresa avtonomistične stranke so poslali brzoglavne pozdrave predsedniku republike dr. Benešu, predsedniku vlade dr. Hodži in papežu. Kongresu pa so poslale brzoglavke politične organizacije vseh narodnosti, ki živijo v ČSR, razen čeških strank.

Po Hlinkovem govoru so nastopili še nekateri drugi slovaški voditelji, ki so razgalili spletke Sovjetov proti sporazumu med Čehi in Slovaki.

Istovrstno je na drugem kraju imela zborovanje stranka ministrskega predsednika Hodža, na katerem so govorili proti zahtevam avtonomistov. Na zborovanje se je z vsem pritiskom posrečilo spraviti kakih 20.000 ljudi. Uradna poročila češkoslovaške tiskovne urada zlobno zamenjujejo številke o Hlinkovem in Hodževem zboru in dajejo Hodžu 100.000, Hlinku pa 20.000 udeležencev. (Te »uradne« številke ponatiskuje tudi ljubljansko »Jutro« v poročilih in uvodnikih in s tem »likvidira« slovaški problem. Op. ur.)

8. VI. 1937 — 8. VI. 1938

† Rudolf Dolinar

žrtev „nacionalističnega“ nasilja

Vesti 8. junija

Predsednik italijanske vlade Mussolini je odšel za nekaj dni na oddih na svoje posestvo Rocca delle Caminate.

Vsi francoski listi obsojajo kršitev meje in bombardiranje francoskih krajev po španskih rdečih letalih pred tremi dnevi ter zahtevajo od vlade odločnih ukrepov za varstvo meje.

Švicarsko notranje posojilo 415 milijonov frankov (okrog 5 milijard din) bodo porabili nekaj za državno obrambo in utrditve meje proti Nemčiji, nekaj za izpopolnitev civilnega letalstva, nekaj pa za gradnjo cest in elektrifikacijo železnice.

Prvo žrebanje državne loterije je razpisala barcelonska vlada. Do zdaj je rdeča Španija bila že od začetka državljanske vojne brez loterije, čeprav so Španci strastni igralci. Dobitke od loterije je barcelonska vlada namenila za nakup orožja.

19 novih bojnih ladij, med njimi 2 po 35.000 ton, bodo še ta mesec začeli graditi v Združenih državah. Vlada je za začetek del določila 35 milijonov dolarjev.

Nemirji po sladkornih nasadih na Jamaiki so bodo najbrž prevrgli v splošno vstajo na tem otoku, če se Angležem ne posreči nezadovoljnega delavstva potolažiti.

50.000 dolarjev državne podpore za iskanje Jamesa Baileya Casha, sina uglednega ameriškega politika in pravnika, je določil predsednik Roosevelt. Casha so 28. maja ugrabili neznani zločinci, ko je bil s starši na letovišču v Princetonu.

Hudo je napadel sedanjo angleško zunanjo politiko bivši ministrski predsednik Lloyd George v volivnem govoru, ki ga je imel pred dvema dnevi v Staffordu. Dejal je, da se Anglija umika vedno dalje pred diktatorskimi državami in da se z angleško zastavo po svetu igrajo, vlada pa proti temu kvečjemu mlačno protestira.

Angleško-ameriška trgovinska pogajanja za sklenitev nove pogodbe, katero napovedujejo za leto dni, so zastala in jih bodo morali najbrž odložiti do jeseni. Angleško zastopstvo se bo zaradi tega vrnilo domov.

Voditelj čeških Nemcev Henlein je binokostno praznike prebil v Nemčiji in baje spet obiskal Hitlerja ter dobil pri njem nova navodila za svoje politično vedenje.

Mednarodni kongres društev za varstvo industrijske spojine se je začel v Pragi. Udeležujejo se ga zastopniki iz 23 držav.

Mednarodni kongres kriminalnih policistov se je začel včeraj v Bukarešti.

V Berlinu je umrl predsednik mednarodne komisije za znanstveno proučevanje zrakovlavljalstva dr. Hergesell. Pokojni je bil tudi predsednik mednarodne komisije za raziskovanje ozračja okoli zemlje.

Mednarodno komisijo, ki naj ukrene vse potrebno, da prepreči bombardiranje nevtrajnih mest v Španiji in na Kitajskem, namerava ustanoviti angleška vlada. Nekateri države so njen predlog že sprejele in bodo imenovale svoje zastopnike za komisijo.

Gibanje proti kupovanju tujega blaga je začela kitajska vlada in ga utemeljuje s tem, da ji primanjkuje deviz za plačevanje.

Poljska poslanska zbornica je sklicana na izredno zasedanje.

450 kv. km ozemlja, na katerem je 70 vasi, so v maju zavzele španske nacionalistične čete. Avtobus s 35 izletniki se je zaletel v vlak na železniškem prehodu blizu Linza v Avstriji. Sedem ljudi je bilo mrtvih.

Hčerka pokojnega maršala Piłsudskega je naredila pilotski izpit in bo stopila v službo neke poljske zasebne letalske družbe.

Sedanji italijanski poslanik v Londonu Grandi bo baje iz zdravstvenih razlogov zapustil svoje mesto. Za novega poslanika naj bi baje prišel sedanji finančni minister Thaon di Revel. Grandi je za premestitev prosil sam.

Slovo dr. Stojadinovića in gradbenega ministra

Ljubljana, 8. junija.

Včeraj zvečer sta se iz Ljubljane ob 10 poslovala ministrski predsednik in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović ter gradbeni minister g. Dobrovič Stosić. Na kolodvoru se je od njih poslovil ljubljanski ban, ki ga je g. dr. Stojadinović zadržal v daljšem razgovoru v svojem vozu. Nato sta se g. dr. Stojadinović in Stosić pridrsežni poslovala tudi od ostalih osebnosti, ki so bile na kolodvoru. Izrazila sta svoje zadovoljstvo nad bivanjem v Sloveniji. Med drugimi smo opazili na kolodvoru še glavnega urednika Slovenca g. dr. Ahčina, nar. poslanca dr. Kočeta, člana ban. odbora JRZ dr. Azmana, urednika dr. Kuharja i. dr.

Pred važnimi spremembami v italijanski vladi

London, 8. junija. m. Po daljših pogajanjih za zboljšanje medsebojnih odnosov med Anglijo in Italijo zatrjujejo zdaj angleški krogi, da se bodo ti odnosi še zboljšali. Zaradi tega pričakujejo, da bo doseženi italijanski finančni ministri postavljeni za veleposlanika v Londonu. Sedanji veleposlanik Grandi bi pa po tej verziji dobil mesto italijanskega zunanjega ministra. Sedanji zunanji minister grof Ciano, Mussolinjev zet, bi pa postal vodja fašistične stranke.

Angleški krogi spravljajo te verzije v zvezo z najetjem večjega italijanskega posojila v Angliji. Pravijo tudi, da bo letalski maršal Balbo v kratkem imenovan za podkralja in glavnega guvernerja Abesinije namesto dosežanega podkralja vojvode d'Aosta, ki se že vrača v Rim.

Miren volilni boj na Irskem

London, 8. junija. o. 16. junija bodo po vsej Irski volitve za poslansko zbornico, ker je vlada po sklenitvi angleško-irskega sporazuma parlament razpustila. V prejšnji zbornici je 76 poslancev pripadalo sedanjemu predsedniku de Valera, njegovemu nasprotniku Cosgraveu 48 poslancev, 15 mest je imela delavska stranka, osem pa je bilo neodvisnih. Volilni boj poteka docela mirno brez velike udeležbe, saj vse stranke priznavajo, da je Irsko s sklenitvijo sporazuma zanjo dosegla svoj cilj. Zmago po številu mandatov pa poznaveci razmer napovedujejo de Valeru.

Strah pred turško zmago v Aleksandreti

London, 8. junija. o. »Daily Telegraph« pri naša poročila iz pokrajine Aleksandrette in pravi, da se je po zadnjih korakih francoskih oblasti položaj tam docela preobrnil. Oblast je prevzel francoski general Collet, ki je odstavil prejšnjega guvernerja Gareaua, čes, da je Gareau s svojimi odredbami proti Turkom zakrivil težki položaj v Aleksandreti. Na vsa važna mesta je novi francoski guverner imenoval same Turke in jim s tem zagotovil pri volitvah večino. Turki bodo dobili 22 mandatov, vse druge narodnosti pa 16. Komisija Zveze narodov podpira turška stremjenja in je prepusila Turkom sestavljanje volivnih list. Zaradi teh odredb v korist Turkom se je krščanskega prebivalstva, zlasti Armencev polotil hud nemir. Armenci se boje po turški zmagi po-

Poplave ovirajo japonsko naskakovanje na bojiščih ob Rumeni reki in pri Čengčovu

Sanghaj, 8. junija. o. Po krvavem in dolgotrajnem boju je uspelo japonskim motoriziranim četam razbiti kitajsko obrambno črto pri Kajfengu, glavnem mestu pokrajine Honan. Kitajske čete so bile prisiljene zapustiti mesto. Takoj nato so japonske motorizirane čete zavzele mesto, za njimi pa so vkorakale redne čete. Več tisoč kitajskih vojakov je bilo ujetih, izgube pa so na obeh straneh ogromne. Japonske motorizirane čete preganjajo kitajske čete, katere se umikajo proti Čengčovu. Tu so zbrani močni oddelki Kitajcev, ker je to mesto za Kitajce zelo važnega pomena, saj je to zvezano po železniški progi s Pekingom, Hankovom in lunghajsko železnico. Japonske čete ovirajo pri napredovanju tudi Rumeni reka, ki je zadnje dneve poplavlila velik del obrežja prav tam, kjer se odvijajo bitke. Japonska letala večkrat na dan obiščejo Čengčov, kjer zmečejo veliko bomb. Precejšnji del mesta je v razvalinah. Po vesteh z bojišča so Japonci prišli v bližino Čengčova. Njihove čete so še 20 kilometrov od mesta. Kakor pravijo kitajska poročila, japonske čete niso zavzele vsega mesta Langfenga, ker je na zahodu skoraj 130 km. Kitajska poročila pravijo, da je veliko število Japoncev utonilo

Zaposlenost v aprilu

Ljubljana, 8. junija.

Konjunktorni napredek delavske zaposlenosti znaša v aprilu 1938 +6522 delavcev ali +7,28%. Zaposlenost je napredovala zlasti v sledečih industrijah: v gozdno-žagarski za 1358 delavcev, v stavbinski za 626 delavcev, v tekstilni industriji za 666 delavcev, v industriji za predelovanje lesa za 479 delavcev, pri občinskih delih za 402 delavca itd. Konjunktorni padec zaposlenosti izkazuje samo pet industrij, vendar ni ta padec nikjer pomeben.

Sezijski napredek delavske zaposlenosti znaša v tem mesecu 3830 delavcev. V sezijskem pogledu je v prvi vrsti napredovala stavbna industrija z mesečnim prirastom 2659 delavcev, industrija kamenja in zemlje (opekarne, kamnolomi itd.) 714 delavcev, gradba železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) 239 delavcev, oblačilna industrija 205 delavcev itd. Vidnejši sezijski padec izkazuje le dve industriji, in sicer: gozdno-žagarska 11 delavcev in trgovina 106 delavcev.

Teniska senzacija v Berlinu

Redl je porazil von Metaxo v treh setih 6:1, 6:1, 6:2.

Češkoslovaški 18-letni junior pa je premagal nemškega igralca Hennerja Henkela (št. 1. nemške kvalitete lestvice) v petih setih s 6:8, 8:6, 2:6, 6:2, 12:10.

Henkel je poražen v kratkem času že tretjič: najprej ga je premagal Američan Anderson, nato Japonec Kuramizu, za njim pa še Čeh Drobny. Kakor je videti, bo Jugoslavija lahko tolkla Belgijo v polfinalu s 5:0 in Nemčijo v evropskem finalu s 5:0. Nemški prvak ni v formi, drugo pa ni veliko vredno.

kolje, zato beže že cele vasi proti Siriji. Vse krščanske trgovine v Antiohiji so zaprte iz strahu pred mohamedanskimi nasilji.

v poplavljenem ozemlju. Pri ponovnih zračnih napadih na mesto Čenčov Kitajci ne nudijo nikakršnega odpora.

Maršal Čangkašjek je sklenil, da bo poslal pomoč pokrajini Kvantung in sicer večje število lovskih letal in pa protiletalskih topov, da bi s tem preprečil neprestano bombardiranje iz zraka na Kanton. Iz nepotrjenih virov se je zvedelo, da namerava Čangkašjek poslati v Kanton novo eskadrilo letal, ki so najmodernejša in upa, da bodo z uspehom branila mesto pred japonskimi bombardierji.

Sanghaj, 8. junija. AA. Reuter. Kitajci se mrzlično pripravljajo na obrambo Hankuea. Zgradili so novo obrambno črto, ki je kakih 18 milj severno od Hankuea. Tja pridejo nove kitajske čete, ki so se urile 10 mesecev. Te kitajske čete so opremljene tudi z novim vojnim materialom, ki so ga Kitajci do sedaj uporabljali le v omejeni meri.

Po nekem urad. poročilu, ki je bilo objavljeno v Hankueu, se sedaj razvija bitka blizu Čungmoa, ki je nekaj milj proč od Čengčua. Čangkašjek je tudi objavil, da bo precej okreplil obrambo Kantona pred letalskimi napadi. Čangkašjek je pozval vse Kitajce, da naj masovneje žrtve v Kantonu na ta način, da se bore za svobodo domovine. Žrtve, ki padejo danes, utirajo pot za jutrišnjo svobodo.

Angleška prometna strokovnjaka, državna podtajnika Brovet in Huson sta dospela v Nemčijo in bosta kot gosta vrhovnega nadzornika nemških cest inženirja Totha pregledala vse važnejše avtomobilске ceste ter po nemškem vzgledu preuredila prometne zveze po Angliji.

Film o olimpijskih igrah v Berlinu so kazali pred dvema dnevi na grškem dvoru pred člani kraljevskega doma, vlade in diplomatskega zbora. Pri tej priložnosti je kralj odklikoval stvariteljice tega filma, igralko Riefenstahlovo, z najvišjim grškim odlikovanjem, katerega ni do zdaj dobil še noben tujec.

Socialisti in komunisti, ki bolj ljubijo Rusijo kaor Ameriko, naj odidejo v Sovjetijo, je dejal župan newyorške občine Jersey Citja pri ogromni manifestaciji, ki mu jo je priredilo prebivalstvo zaradi napadov, katerih je deležen od levičarjev.

Vsem ameriškim pilotom in letalcem, ki služijo v raznih revolucionarnih vojskah po svetu, bo vzela vlada dovoljenja za letanje, če se ne vrnejo domov, je izjavil predsednik Roosevelt.

Nad tisoč Bolgarov, ki so se pred leti izselili v sovjetsko Rusijo, se je zadnje dni vrnilo domov. Večina jih je pobegnila v Rusijo zaradi raznih političnih prestopkov doma in jih torej tudi v Bolgariji čaka — ječa.

Jugoslovanski minister za telesno vzgojo dr. Miletič je dospel na uradni obisk v Romunijo in je bil včeraj sprejet pri predsedniku vlade, patriarhu Mironu. Zvečer pa mu je mladinska organizacija »Kraljevih stražarjev« priredila slavnostno večerjo.

30 potnikov je bilo ranjenih pri prometni nesreči blizu Bruselja, kjer se je prevrnil voz cestne železnice.

Voditelj italijanskega letalstva general Valle si je včeraj ogledal romunske letalske tovarne in letališča.

Mogočna verska manifestacija mož in fantov v Kranju

Kranj, 6. junija.

Stara navada je, da se vsako leto ob binkoštnih praznikih zbero možje in fantje iz kranjske dekanije na Sv. Joštu. Letos pa so naredili izjemo. Brez večjih priprav in vabil se je zbralo letošnje binkoštno nedeljo nad 2000 mož in fantov iz kranjske dekanije, kar pravi, da so gorenjski možje res zavedno katoliški. Vemo, da si je marsikateri mož želel preživeti binkoštno praznike v lepi naravi izven mestnega vrvenja, toda iz katoliške zavednosti so žrtvovali svoj sprehod v naravo in javno manifestirali svojo katoliško prepričanje v gorenjski metropoli. Ta prireditev je bila proslava stoletnice rojstva slovenskega preporoditelja kardinala Missije.

Ko so v nedeljo popoldne odmolili kranjski župljani svojo popoldansko pobožnost, so se vse ženske umaknile iz cerkve, katero so napolnili možje in fantje iz Kranja in okolice do zadnjega kotička. Gledalci so bili ura molitve naših mož pred Najsvetejšim, ko so zadoščevali Bogu za vse številne žalitve in prošli odpuščanja za vsa bogokletja in skrunjenja Gospodovih dni. Po uri molitve je stopil na prižnico škofovski kancler gosp. Jože Jagodič, ki je podal v svojem govoru življenjske velikega moža, kardinala Missije.

Po krasnem govoru domačina g. Jožeta Jago-

dica so bile pete litanije Srva Jezusovega. Pel je zbor dekanijske duhovščine, odpevali pa so vsi možje in fantje, da je odmevalo daleč naokrog. Prav lepa je bila procesija z Najsvetejšim po trgu, katero je vodil stolni prost gosp. Ignacij Nadrah. Za Najsvetejšim je stopala duhovščina kranjske dekanije z g. dekanom Matijem Škerbecem, procesije se je udeležilo tudi lepo število ministrantov — okrog 50 po številu. Posebno veličasten je bil sprevod osivelih mož, ki so stopali po trgu v spremstvu mladih fantov in s tem pokazali, da ne poznajo vere v Boga samo v svojem srečju in domu, marveč jo priznavajo tudi javno, da s tem pokažejo vsem nasprotnikom, da so pripravljene za svojo vero vse žrtvovati. Ti možje in fantje so napolnili trg od farne cerkve do hotela »Stara pošta« in glasno molili sv. rožni venec. Po procesiji je bila v cerkvi kratka zaključna beseda in posvetilna molitev, nato pa zahvalna molitev. Preden so se možje in fantje razšli na svoje domove, so zapeli »Povsod Boga« in »Mogočno se dvigni nam spev iz srca«.

Verska manifestacija gorenjskih mož in fantov je bila tako lepa in prisrčna, da ni bilo nikomur žal, kdor se je udeležil. Bolj kot od katere koli druge prireditve so odhajali ti možje — gorenjske grde — zadovoljni in veseli v svesti si, da so storili nekaj velikega.

Začetek slovenskega tedna pod triglavskimi vrhovi

Dovje, 6. junija.

Idilična planinska vas Dovje, kjer je pred leti pasel duše naš ljudski pevec Aljaž, priloščkoval šumenju stoletnih gozdov, bučanju rek in potokov, ter prelival v božajoče zvoke stih »goriškega slavčka« Simona Gregorčiča — je bila na binkoštni ponedeljek priča čudovito lepega prizora. Okoli Aljaževega groba, ki je bil ves pokrit s svežim cvetjem in razsvetljen s svečkami, se je zbrala gosta gruča ljudi z gosp. župnikom F. Pečaričem in tukajšnjim županom g. Potokarjem na čelu, da prisostvuje začetku slovenskega tedna, katerega je priredilo Prosvetno društvo na Jesenicah pod pokroviteljstvom županov radovljanskega okraja ter častnim predsedstvom jeseniškega župana g. Markeža. Slovenski teden se je začel pod geslom: Prižgimo z ognjem naših src slovenski kres!

Ko so se vrhovi sivega očaka Triglava potopili v večerni mrak, je gosp. župnik Pečarič stopil k Aljaževemu grobu ter prižgal na njem plamenico, ovito z narodnim (slovenskim) trakom. Plamenica je mogočno zagorela, agilni predsednik Prosvetnega društva na Dovjem, g. Viktor Janša, pa je stopil na vzvišen prostor s slavnostnim govorom, ki je globoko odjeknil v srcih zbranih župljanov:

»V znamenju slovenske besede ponesemo ogenj v mesto plavžev, kjer prižgemo slovenski kres, da bo zagorela v srcih našega delavstva resnična ljubezen do rodu, iz katerega so izšli.

Prelepa je naša slovenska zemlja. V najlepši kotički sveta je stisnjen naš mali narod, da hvali Gospoda in svoji blagovnečnici besedi za to lepoto, ki je ni enake na svetu. Naše prelepe gore so kakor krona kraljici-materi zemlji, ki je en sam vrt cvetja, ena sama njiva klasja. Na zelenih gričih in sončnih pobočjih kipe bele cerkvice pod nebo. V njih se zbira narod, da časti svojo največjo svetinjo v blagovnečnici besedi. Naša beseda je pesem. Vsa harmonija lepote je združena v pesmi. Narod poje ob zibelki, poje na ženitovanju, poje dan za dnem, pa naj lije nad njim blagoslov veselja, ali ga stiska žalost k tlom. Se ko umira človek našega rodu, ga spremlja pesem na zadnji poti, da bo duša umrlega ponesla to našo pesem v nebo.

Pod Triglavom, očakom naših gora, leži naša vas. Če pogledaš od tu na ta prelepi venec lepote, ti mora iz srca privreči pesem, kakor je privrela blagopokojnemu velikemu pevcu slovenske zemlje Aljažu: Oj Triglav, moj dom, kako si krasen! V naši fari je pel pevec in zapisal melodijo lepote slovenskega zvoka, da jo poje ves narod. V pesmi je podal iskro, ki vžiga v srcu ljubezen do slovenske besede. Rečem vam: kdor ne poje naše besede s srcem in dušo, kdor jo meče kot kvanto iz svojih ust, omadežuje besedo, ki mu jo je pela mati ob zibelki. Mi hočemo, da bo naša beseda res dostojanstveno donela, kakor se je trgala našemu velikemu pevcu Aljažu iz srca.

S to mislijo in molitvijo v srcu prižgamo plamenico, da jo ponesemo na Jesenice. Brat, iz mojih rok sprejema plamenico ljubezni do naše besede, ki naj ne bo nikoli kvanta v ustih Slovencev. Ta plamenica, prižgana na grobu očeta slovenske pesmi, naj zažge kres v znamenju spoštovanja čiste slovenske besede! Brat, ponesi jo in jo oddaj bratu, da

bo kakor leteča iskra izpod ostrca Triglava. Bog živi!

Točno ob pol 9 je predsednik Prosvetnega društva izročil plamenico prvemu štafetnemu tekaču, slovenskemu fantu Tonetu Kocu, ki je tekkel z njo kot vihar skozi noč in je v razdalji 300 metrov izročil kram drugemu štafetnega tekača, marljivega člana Prosvetnega društva na Dovjem, Toneta Kovčca. V istem času je na Sedavcah, prijaznem griču za dovsko cerkvijo, zagorel pod nebo mogočen kres. Štafetnega teka se je udeležilo 14 slovenskih fantov z Dovjega, ki so plamenico varno prinesli do Hrušice in jo tam izročili drugim štafetnim tekačem. Na Jesenicah je slovenski fant prižgal z njo kres na stadionu Krekovega doma — v znak, da se je slovenski teden pričel.

Mladinski tabor v Starem trgu pri Rakeku

Komaj je v nedeljo posijalo sonce v zgodovinsko loško dolino in se je megla leno vzdigovala ob Križni gori in Snežniku, je bilo v Starem trgu že vse živo. Okrašeni vozovi, avtobusi in avtomobili so neprenehoma dovažali od vseh strani oddelke notranjske mladine in ljudi, ki so ene misli s to borbeno mladino.

Nad 3500 ljudi vseh starosti in stanov, množica, ki je naša obmejna dolina ni zlepa videla, se je zbralo v Starem trgu. Pokroviteljstvo nad taborom je prevzel ban dr. Natlačen, ki pa ni osebno prišel, ampak je poslal svojega zastopnika.

Ob 10. se je razvil slavnostni sprevod. V sprevodu za se nerazvitim novim praporom so stopali le člani v krojih, konjeniki in narodne noše. Ostali so tvorili gost spalir. V sprevodu je korakalo 477 članov in članic v krojih s konjeniki in narodnimi nošami. Tik za praporom je korakal zastopnik bana logaški glavar g. Malešič s skoraj vsemi župani logaškega okraja.

Sprevod, v katerem je igrala godba logaškega Prosvetnega društva, je šel na okrašen prostor pri cerkvi.

Po maši, ki jo je daroval urednik g. Košček, in blagoslovitvi novega prapora se je začel tabor. Med burnim vzklikanjem so bile prebrane brzjavke, ki jih je tabor poslal Nj. Vel. kralju Petru, knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviču, slovenskemu voditelju dr. Korošcu, ministru dr. Kreku, škofu dr. Rožmanu in drugim. Po odigrani državni himni je predsednik pozdrvil zastopnika bana, notranjske župane in vse druge goste.

Nato je notranjski ožji rojak, urednik M. Javornik, orisal program mladinske organizacije. Za njim je temperamentno spregovoril še inž. Sodja o pomenu naše organizacije.

Na popoldanskem telovadnem nastopu je bilo 3000 gledalcev. Telovadba je bila izvrstna. Višek nastopa so bile vratlomne vaje mednarodnih telovadcev z br. Kermavnerjem na čelu.

Po telovadbi je bila prisrčna zabava do mraka, ko so se začeli ljudje razhajati.

Ljubljanskemu prebivalstvu

Ljubljana, 8. junija.

V četrtek, 9. junija, pride ob 12.30 z brzim vlakom iz Rima v Ljubljano nestrojneno truplo poljskega narodnega junaka in zavetnika sv. Andreja Bobola, ki ga peljejo Poljaki v domovino. Takoj po prihodu vlaka bodo relikvije v slovesnem sprevodu prepeljane z glavnega kolodvora po Masarykovi in Resljevi cesti, Kopitarjevi ulici, Poljanski in Zrinjskega cesti v cerkev sv. Jožeta, kjer bodo izpostavljene do večera. Po cerkveni slovesnosti bodo nekako ob 20.30 relikvije spet v sprevodu prepeljane po Zrinjskega in Poljanski cesti, Pred škofijo, Stritarjevi ulici, Marinem trgu in Miklošičevi cesti na glavni kolodvor. Da pokažemo poljskemu narodu in državi svoje simpatije, ko počastimo njihovega narodnega junaka in zavetnika, sem naročil izobesiti zastave na mestnih poslopih, hkrati pa vabim posetnike hiš in stanovanj ob naštetih cestah in ulicah, da izobesijo zastave ter zvečer ob sprevodu razsvetle okna. — Podpredsednik mestne občine ljubljanske dr. Vladimir Ravnihar.

Slučaj preprečil usoden zločin

16 letna fantalina na roparskem pohodu

Maribor, 7. junija.

Iz Silnice ob Dravi nam poročajo o dogodku, ki se je odigral te dni na Jančevem vrhu pri posestnici Angeli Rotner. Bil je res izreden slučaj, da se dogodek ni zaključil z usodnim zločinom, ki bi ga bil zagrešil jedva 16-letni fantalin. Okrog 11 zvečer je začela Angela Rotner, ki se je mudila v kuhinji, iz sobe nek šum. Mislija je, da se je splazila v sobo mačka, pa je vzela električno žepno svetilko in šla pogledat. Ko pa je odprla vrata ter posvetila v sobo, je opazila pod posteljo moškega, ki je meril na njo z lovsko puško. Razločno je slišala, kako je tujec puško tudi sprožil, vendar je strel odrekel. Rotnerjeva je duhapri-sotno treščila z vrati ter naglo obrnila ključ, ki je tičal v ključavnicu, potem pa je začela klicati na pomoč. Sosedje so čuli njene klice ter so prihiteli, med potjo pa so že videli, kako sta se od hiše odlučili dve postavi ter sta izginili z naglim begom v temi. V sobi, v kateri se je tujec mudil, so našli vse omare odprte ter vse razme-

tano po tleh. Zmanjkalo pa ni ničesar, ker se je vlomilec ustrašil ter je pobegnil. Ker so bila vrata sobe zaklenjena, jo je popihal skozi okno. Selniški orožniki so vzeli zadevo energično v roke ter so ugotovili, da sta izvršila vlom dva 16-letna fantalina: Vinko Sabolek in Franc Sule. Initiator napada je bil Sabolek, ki se je tudi splazil skozi okno v sobo ter je začel odpirati omare, dočim je ostal Sule zunaj pod oknom za stražo. Sabolek je po daljšem oklevanju svojo krivdo priznal, prav tako tudi Sule. Sabolek je tudi izjavil, da je imel trden namen ustreliti Rotnerjevo, ko je vstopila v sobo. Slišal je, kako gre proti sobi, pa je naglo zagrabil v kotu prislono puško, pogledal, če je nabita ter se potem splazil pod posteljo. Od tam je sprožil puško proti Rotnerjevi ter je bil zelo presenečen, ker ni pošlo. Orožniki so puško pregledali ter so res ugotovili, da je bila nabita ter je Rotnerjevi rešil samo slučaj življenje. Kapica na patrni je bila namreč slaba in se ni vzgala.

Smrtna nesreča na cesti pri Radovljici

Pri vožnji z motornim kolesom se je ubil Silvester Pogačnik iz Podnarta

Kranj, 8. junija.

Binkoštno praznike je bilo po vsej Gorenjski zelo živahno, saj je te dni prišlo od vseh krajev mnogo letovistov, domačin in tujih. Povsod je vladalo veselo in razigrano razpoloženje. V to življenje pa je nenadoma posegla žalostna novica, da se je na cesti med Lescami in Radovljico v ponedeljek smrtno ponesrečil 28 letni Silvester Pogačnik, doma iz Podnarta. Nesreča se je pripetila ob 9 zvečer. Omenjeni Silvester Pogačnik se je v tem času peljal s svojim motornim kolesom po cesti iz Lesc proti Radovljici. Za njim je sedel na motornem kolesu še nek drug mlajši fant. Pogačnik je vozil s precejšnjo hitrostjo. Nasproti mu je privozil nek avtomobil z močno lučjo, ki je Pogač-

nika toliko zmotila, da ni več dobro videl pred seboj. Ko je privozil tako v neposredno bližino avtomobila in se mu hotel umakniti, je zavozil preveč na stran in treščil v obcestni drog. Pogačnik je dobil pri padcu hude rane, od katerih je bila rana na prsih smrtna. Nesrečni vozač je bil kmalu po nesreči mrtev. Njegovemu tovarišu, ki se je vozil z njim, se ni ničesar zgodilo, čeprav ga je vrglo nekaj metrov daleč naprej.

Takoj po nesreči se je nabralo na tem kraju večje število ljudi. Ti so v ponesrečenca komaj mogli prepoznati povsod priljubljenega in poštnega Silvestra Pogačnika iz Podnarta.

Mladega, navdušenega športnika Pogačnika bodo danes pokopali.

Ameriški Hrvatje na poti skozi Ljubljano

Ljubljana, 8. junija.

Vlak, ki je s precejšnjo zamudo davi ob 9 privozil na ljubljanski kolodvor, je bil okrašen in na oknih so visele tablice z napisom »Zorac«. Ameriško pevsko društvo »Zorac« se je namreč pripeljalo s tem vlakom. Na postaji se je začela že ob devetih zbirati precejšnja množica, večina hrvaški znanci, prijatelji, dalje pevci in zastopniki raznih oblasti ter društev. Ob prihodu vlaka je bilo na glavnem kolodvoru zbranih brez dvoma nad 300 ljudi. Med prisotnimi smo opazili izseljeniškega komisarja g. Finka, zastopnika mestne občine g. dr. Brileja, šefa Borze dela g. Vončina, gospe banovo in podbanovo, predsednico Kršč. ženskega društva g. Logarjevo ter še več drugih zastopnikov, večinoma raznih pevskih in kulturnih društev. V prav velikem številu so bili sprejemni prisotni ljubljanski Hrvatje, včlanjeni v društvo »Napredak«.

Nekaj minut po deseti uri je privozil vlak. Godba »Zarja« je zaigrala, ljudje pa so se zgrnili k vagonom. Sprejem je bil prisrčen. Najprej je pozdravil člane hrvaškega pevskega društva Zora v imenu bana g. dr. Natlačen, izseljeniški komisar g. Fink, ki jim je začel dobrodošlico ter najlepše dni za časa bivanja v stari domovini, ki je zdaj svobodna. Potem je povzel besedo zastop-

nik mestne občine g. dr. Brilej, ki je poudarjal, da nas ta obisk izredno veseli. Končno je spregovoril še v imenu hrvaškega društva »Napredak« njegov predsednik, ki je na koncu predal svojim ameriškim rojakom lep šopek cvetja. V imenu ameriških Hrvatov se je — vidno ganjen — zahvalil predsednik pevskega društva »Zorac«, ki je v svojem izjavljanju poudarjal pomen tega njihovega pota, pota, ki prinaša rojakom v staro domovino svojo in njihovo pesem v dokaz, da jim tudi v tujini ni ugasnil pevski duh, da niso pozabili svojega maternega jezika in pesmi, ki jih je bila učila mati. Zal je bil postanek le kratke, deset minut je minulo kmalu, se je zaigrala godba in vlak se je začel pomikati proti Zagrebu, kamor je prispel danes ob pol 12 dopoldne.

Kongres jugosl. slaščičarjev

Ljubljana, 8. junija.

Danes zjutraj ob 8 se je v dvorani Trgovskega doma pričel vsedržavni kongres jugoslovanskih slaščičarjev. Na kongres je prišlo veliko število udeležencev iz vseh naših pokrajev. Po raznih poročilih in razmotrivanjih so zborovalci pretleali poreda stanovska vprašanja, ki se dandanašnji pojavljajo v njihovi stroki. Pri tem se je pokazala jasna slika, da položaj slaščičarjev pri nas ni zavidanja vreden, saj se mora stan boriti z velikimi gmotnimi težavami.

Težka nesreča z motornim kolesom

Celje, 8. junija.

Na binkoštno nedeljo se je peljal z motornim kolesom s prikolico 31 letni posestnik Paul Jožef iz Sv. Jeronima pri Vranskem v Rečico pri Savinji. Na motokolu je sedel za njim njegov 5 letni emček, v prikolici pa njegova žena. Na cesti, ko so se vračali v Vransko, pa je motor zadel v kamen in se prevrnil čez cesto. Pri padcu si je Paul zlomil levo roko nad zapestjem ter dobil težke in zelo nevarne praske po trebuhu. Sinček je vrglo naprej s tako silo, da je dobil težje notranje poškodbe in je nezavesten obležal na tleh. Pri padcu si je sinček zlomil tudi desno nogo nad kolonom. Ženi se ni ničesar hujšega zgodilo, dobila je le lažje poškodbe. Očeta in sinčka so takoj prepeljali z reševalnim avtomobilom v celjsko bolnišnico. Sinčkovo stanje je resno, vendar je upanje, da bo okrevel in ozdravel.

Celjske novice

Tri težje nesreče. Na Bregu pri Celju je padla na cesti 13 letna hči preužitkarice Potočnik Anica in si zlomila levo nogo v členku. V Bukovnem žlaku pri Celju je padel na binkoštno nedeljo s kolesa 6 letni sin kovača Kač Anton in si zlomil levo roko v kolencu. V Rečici pri Savinji je zgrabil transmissija 28 letnega delavca Jožeta Grobina in mu zlomila levo roko nad zapestjem.

Peltnica Svarunove čete v Celju. Svarunova četa Mrkonjevega stega skavtov in planink v Celju je obhajala na binkoštno nedeljo pelletnico svojega obetaja. Ob priliki pelletnice so skavti v Celju priredili velik jubilejni tabor v Levcu pri Celju, katerega so se udeležili številni prijatelji skavtizma in starši otrok. Svarunovi četi iskreno čestitamo in ji želimo v bodočem delu obilo uspeha.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Ohreda v sežigalnici se je udeležilo kakih 40 ljudi. Med temi pogrebi so bili odposlanci komisariata za delo, Odpora za žeplo, Komсомола, nekaj rdečih vojakov, Blaha, moja žena in jaz. Kdo ve zakaj so naju obvestili o pogrebu šele zadnji trenutek, tako da nisva utegnila sklicati ameriških tovarišev, ki so zelo želeli, da bi bili pri pogrebu.

Ko smo prišli v sežigalnico, so bili razni zastopniki že tam. Knotekovo truplo, oblečeno v uniformo Komсомола, je počivalo v rdeče pobarvani krsti in je bilo obdano s cvetjem.

Obrnil sem se k navzočim:

»Tovariši in sodržavljani! Pred sabo imate truplo mladega ameriškega komuniste. Prišel je v to državo poln upanja in navdušenja, da bi pomagati graditi socializem in boljši svet. Bil je edini sin komunističnih staršev, ki so ga dobro vzgojili in ga namenili za risarja. Toda niso hoteli gledati, da bi živel v kapitalistični državi. Njihovo edino upanje in prizadevanje je bilo, da bi se dobro izučil svojega posla in potem šel v Sovjetsko Rusijo pomagati graditi državo delavcev. Za ta namen so žrtvovali vse.

Pred nekaj dnevi sem brzojavil njegovi materi, komunistki, ki je edinega sina dala Sovjetski Rusiji. Toda,

kaj bo ta žena čutila, ko zve, kaj se je zgodilo? To vas vprašam! Kaj naj ji rečem? Kako ji bom razložil, kaj vse so počeli z njim? Zakaj je ta mladi tovariš moral umreti? Tega so krivi birokrati. Namesto da bi svoje darove izkoristili v tovarni kot risar, kjer potrebujejo ljudi njegove stroke, so ga poslali za šoferja v nevarnem žveplen rudnik v osrednji Aziji, kamor so za carjev pošiljali kaznjence, da so odslužili svojo kazen.

Tako ravnanje je obsodbe vredno. Ta človek ni bil za tako delo. Dodeliti ga v žveplen rudnik, se je reklo, podpisali mu smrtno obsodbo.

S takim ravnanjem birokrati jemljejo ugled Sovjetski Rusiji, ki bi morala biti domovina vseh delavcev. Mi, ameriški delavci, mi ne bomo ne pozabili, ne odpuščali ravnanja, katerega je bil po krivici deležen ta nesrečnik. Dokler bomo živeli v tej državi, bomo pobijali škodljivo uradnjakstvo. Pozivam zastopnike trustov, zastopnike komisariata za delo in one iz različnih strokovnih organizacij, kar jih je, da ugovarjajo proti takemu ravnanju.

Ko so krsto potisnili v peč, so pristopili k meni trije rdeči vojaki in mi čestitali:

»Tovariš, povedal si resnico o tem, kar se tu godi!

VI. poglavje.

V tovarni Elektrozavoda.

Oskrbljen s potrebnimi izkazi od Profinterne sem stopil na tramvaj številka 33 in se odpeljal v Elektrozavod. Tam sem šel k Swssmanu, načelniku tujeskega urada v tovarni. Ko me je malo izprašal, me je poslal k Spirinu, načelniku mehanikov v A. T. E. (Uradu za preskrbo električnega osbeja). Poslali so me za šest dni na poskusnjo; po raznih skušnjah so me spustili v 7. mezdni razr., to se pravi, v najvišji in dobil sem naslov mehanika.

V tem razredu sem imel pravico do najvišjih prejemkov, določenih v mezdni razpredelnici, in sem lahko kupoval hrano v Insnabu (skladišču za tuje strokovnjake). Večina drugih delavcev v tovarni je pripadala največ tretjemu mezdnemu razredu. Toda čakati sem moral še več tednov, preden sem dobil izkaznico za Insnab. Ta čas nisem mogel pri skrbni za preživljanje računati na nič drugega kakor na velikodušnost prijateljev in na tisto malo denarja, kar sem ga še imel.

Moja naloga je bila popravljati stroje. Prvih 14 dni sem imel opravka vrtilci. Ker sem bil dober delavec, so me povzdignili na stopnjo brigadirja, vodilnega delavca v skupini, ki je imela nalogo izdelovati nove stroje in sestavine. Delo je v našem trajalo sedem ur, na vsakih šest dni bi moral imeti dan oddiha. Ker smo pa bili vsak pri svojem stroju, je delovni čas dosegel povprečno osem do deset ur na dan.

Od tu in tam

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ki se je te dni mudil v Ljubljani in se udeležil pri nas prvga kongresa za ceste, se je danes dopoldne vrnil v Belgrad v spremstvu gradbenega ministra Dobrovića Stosića in svojega kabinetskega šefa dr. Protića.

V Ženevo je sinoči odpotoval minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Dragiša Cvetković. Tam se namerava nekaj časa udeleževati sestankov zastopnikov mednarodnega urada dela kot zastopnik jugoslovanske vlade, ostali čas pa bo v Švici porabil za svoje počitnice. Kakor znano, je minister Dragiša Cvetković prišel pred nekaj tedni nenadoma iz Švice nazaj v Belgrad, ker je nevarno zbolel. V Belgradu se je njegovo zdravje hitro zboljšalo, tako da je zdaj že lahko odšel ponovno na zasedanje mednarodnega urada dela v Ženevi. Na belgrajsko železniško postajo ga je poleg njegovih osebnih in političnih prijateljev pospremlilo kot svojega predsednika tudi veliko število članov Jugoslava, ki so mu med drugim v slovo zapeli tudi himno Jugoslava. Z njim je odpotoval v Švico tudi tajnik ministrstva za socialno politiko Ostojić.

Večji evharistični kongres bo v Benkovcu v Dalmaciji 10. julija letos. Imenovan je bil poseben odbor, ki naj uredi vse potrebno za ta kongres. Odbor je izdal na ljudstvo proglas, v katerem prosi, naj bi tamkajšnji hišni posestniki dali v dneh kongresa na razpolago sobe za tuje, ki bi se udeležili tega kongresa. Tej prošnji so se, kakor poročajo, odzvali ne samo katoličani, pač pa tudi pravoslavni. Pričakujejo, da se bo kongres udeležilo nekaj tisoč ljudi. Na te slovesnosti bo prišlo po dosedanjih prijavah pet škofov.

Pri letalskih vajah nad belgrajskim letališčem je sodelovala poleg številnih tujih tudi skupina naših letal. Manjšo nezgodo pa je pri tem letenju doživel jugoslovanski letalski stotnik Anton Ercegov. Morali so ga takoj pripeljati v bolnišnico. Iz Belgrada poročajo, da se njegovo zdravstveno stanje vidno boljše in da ni nobene nevarnosti za njegovo življenje.

Da bo Adam Pribežević ponovno prevzel vodstvo SDS, je pisal neki nemški časopis, ki izhaja v Novem Sadu. Izkazalo pa se je, da te vesti niso resnične. Vsaj do zdaj je znano, da se namerava Adam Pribežević posvetiti delu za organiziranje »Seljaškega kola«, ki mu tudi predseduje. Zagrebški Obzor pa sporoča, da je Adam Pribežević pred kratkim odšel na Kosovo, kjer ima svoje posestvo, in da se bo tu zadržal nekaj dni, nakar se bo spet vrnil v Zagreb.

Strogo nadzorstvo nad vsemi novimi gradnjami v Zagrebu so vpeljali po sklepu širše konference tarifne komisije za gradbeno delavstvo, ki je organizirano v delavskih organizacijah. Ugotovili so namreč, da nekatera gradbena podjetja kršijo kolektivno pogodbo s tem, da zaposlujejo kot zidarje in tesarje ne kvalificirane delavce. Dognali so tudi, da se podjetja ne drže pogodbenega delovnega časa. Na omenjeni konferenci, ki se je baval s temi pritožbami, so soglasno sprejeli sklep, da bo v bodoče vsak podjetnik, ki se kljub temu opominu ne bi zmenil za določbe kolektivne pogodbe, prišel pred obrtno sodišče.

Arhierejski sabor srbske pravoslavne cerkve se je danes zopet sestel. V glavnem se bodo predstavniki srbske pravoslavne cerkve na tem svojem zasedanju bavili z vprašanjem cerkvenih sodišč. Skušali bodo sprejeti nekatere spremembe glede postopka pri teh sodiščih.

Z letalom italijanske družbe »Ala Littoria« se je odpeljal večeraj popoldne v Rim zemljepisni trgovec Jeremić. Tam bo zaprosil za sprejem pri predsedniku italijanske vlade Mussoliniju, da se mu osebno zahvali za odzdravitev svoje hčerke. Hčerko tega zemljepisnega trgovca, ki je imela enako bolezen kot Mussolinijeva hčerka, je italijanski ministar predsednik povabil v Italijo, da se tam pozdravi. Poslal jo je v enega najboljših italijanskih zdravilišč za otroške bolezni. Jeremićeva hčerka je v tem sanatoriju kmalu ozdravela.

Velik pogon na zadnjega hajduka v homoljskem okraju v Srbiji traja že nekaj dni. Ta slovit hajduk se piše Pavle Dokić. Na glavo tega hajduka je razpisana nagrada 70.000 din. Zasebni in državni rudniki v tem okraju so pa poleg tega še razpisali vsoto 30.000 din, tako da bo dobil tisti, ki vjame Dokića, 100.000 din. Dokić je, kakor pravijo ljudje iz omenjenega okraja, najkrovojočnejši hajduk, kar jih je kdaj živel v Srbiji. Oblasti so prepričane, da zdaj Dokiću lože bje zadnja ura, kajti okoliše so vse okoliške hribovje, da jim ta slovit hajduk ne bi ušel.

Poročilo Grafične strokovne in nadaljevalne šole v Zagrebu je izdalo ravnateljstvo te šole. To poročilo se nanaša na preteklo šolsko leto. V poročilu poudarja ravnatelj te šole potrebo po čim tesnejšem sodelovanju med delodajalci in šolskimi oblastmi z namenom, da se vzbuji za to šolo čim večje zanimanje med mladino. K letošnjim izpitom se je prijavilo vsega skupaj le 9 kandidatov, ki jih je pozdravil po končanem izpitu zastopnik banske uprave ter jim zaželel pri njihovem nadaljnjem delu mnogo uspeha.

Podobne primere, kot so se dogodili pred nedavnimi na kranjski gimnaziji, ko je v dobrih 14 dnevih pobegnilo iz strahu pred izpiti kar pet dijakov, imajo tudi na zagrebški gimnaziji. Tako sta se te dni izginila brez sledu dva mlada zagrebška gimnazijca. Nekje sta staknula kolesa in se v njima odpeljala proti Dalmaciji, da bi se tam vkrcala na kakšno ladjo, ki bi ju zategnila do Afrike. Naredila sta si ta dva nadebudna točno ves načrt, kako stopa polovata. Skupaj sta se odpeljala samo do Novega Čiča, nato pa sta se ločila. Prvi jo je mahnil proti mestu Bosanski Novi, kjer pa so ga že prišli in mu prekrizali vse lepe načrte. Poslali so ga nazaj k staršem. Druga pa se niso našli. Ni verjetno, da bi se mu posrečilo priti do Afrike.

Okrajnega zdravnika v Kolasiu, nekoga dr. Borisa Pirockega, je hotelo ljudstvo linati, pa je policija to preprečila. Omenjeni zdravnik je zdaj zaprt zaradi tega, ker je napadel svoje ga gospodarja, pri katerem je stanoval, z železnim predmetom ter mu zlomil nogo, na to pa ga še na več mestih ranil z boksirjem. Ta dogodek je izzval med tamkajšnjim prebivalstvom veliko ogorčenja, da bi zdravnika gotovo ljudstvo linalo, če ga ne bi ščitila policija. Mogoče nam bodo o tem povdivjanem zdravniku povedali kaj več naši profesorji, ki se bodo morda le mogli pripeljati za velike počitnice domov v Slovenijo.

Konferenca železniških strokovnjakov MZ se je pričela večeraj v Splitu v dvorani Trgovske zbornice. Večera so izvolili tri posebne komisije, in sicer: tehnično, komisijo za statistiko in komisijo za poenostavljenje carinskih formalnosti. Konferenca se udeležujejo železniški strokovnjaki MZ. Njeno delo bo končano 14. junija.

Po clevelandskih slavnostih:

Naš kulturni vrt v Ameriki naj bo najčastitljivejši hram bratstva

Ljubljanski župan dr. Adlešič na poti v domovino

Ljubljana, dne 7. junija.

Po programu je ljubljanski župan dr. Juro Adlešič z gigantso »Normandie« že prispel v Evropo, mi smo pa dobili danes šele ameriške liste, datirane z 21. majnikom.

Ker bo župan dr. Adlešič gotovo sam poročal o slavnostih in počastitvah, ki jih je bil deležen kot zastopnik Ljubljane v Ameriki od naših rojakov in ameriških najvišjih krogov, objavljamo danes samo kratko poročilo, kako so slovenski ameriški listi pisali o zgodovinskih slavnostih v Clevelandu.

Dne 18. maja je »Ameriška domovina« na prvi strani z naslovom »Vez med Ameriko in Jugoslavijo« dobesedno objavila ves slavnostni govor ljubljanskega župana, ki ga je govoril, ko je otvoril Jugoslovanski kulturni vrt. Med drugim je dejal:

Govor dr. Adlešiča ob odpiranju Jugoslovanskega kulturnega vrta

»Z veseljem sem se podal na pot čez morje, da v imenu slovenskega mesta Ljubljane in vseh Slovencev v stari domovini izročim najtoplejše pozdrave gostoljubnim Zdrženim državam ameriškim, posebej pa še državi Ohio ter mestu Clevelandu, ki so s svojim velikodušnim darilom — tem prelepim vrtom počastili in osrečili vse Jugoslovane to- in onkraj morja. Gospodje zastopniki mogočne vlade Zedinjenih držav ameriških, države Ohio in cvetočega mesta Clevelanda! Ko Vam imam čast sporočiti pozdrave in najtoplejšo zahvalo svoje domovine za Jugoslovanski kulturni vrt, ki ga danes odpiramo, Vas prosim, da ne omalovažujete srčnih izrazov male Slovenije in upoštevate, da ta deželica sredi Evrope na križišču od nekdanjih važnih cest med severom in jugom, vzhodom in zahodom zaradi raznoterosti svojih krasot, zbranih na najmanjšem prostoru, slovi za prstan Evrope in da v tem evropskem paradizu živi jugoslovanski narod Slovencev, ki s tukajšnjimi našimi rojaki vred ne šteje niti dveh milijonov duš, pa je s svojimi hrvatskimi in srbskimi brati stoletja in stoletja branil zahodno Evropo pred navalom Turkov in tako s svojimi trplji obvaroval evropsko kulturo vsemu človeštvu. Letos mine šele 20 let, odkar smo se tudi z Vašo požrtvovalno pomočjo, ko so tudi ameriški junaki prelivali v svetovni vojni svojo kri za našo svobodo, in z modrostjo prezidenta Wilsona osvobodili tisočletnega jarma in si z združitvijo z brati Hrvati in Srbi ustanovili svojo državo Jugoslavijo.«

Župan dr. Adlešič je nadalje poudarjal, da je pa jugoslovanski narod navzlic večstoletnim bojem vendar miroljuben, kar najlepše dokazuje Jugoslovanski kulturni vrt, kamor niso postavili spomenikov svojih junakov, temveč pesnikov in pisateljev. Najbolj se pa mali kulturni narod Slovencev, ki nima več analfabetov in fiska ogromno knjig, ponša s tem, da je s svojimi skromnimi močmi uspešno sodeloval pri civilizaciji velike Amerike in ji pomagal zidati tudi temelje današnjega njenega blagostanja. Tudi naši možje so sejali v teh krajih seme strpnosti med narodi, ki se je razraslo tako močno, da so danes Združene države najmočnejši varuh miru na svetu.

Po tej zahvali Zdrženim državam in po opisu naše domovine, najbrž v angleščini, je pa župan dr. Adlešič govoril našim rojakom v vedno živem hrepenenju izseljencev po domovini in o hrepenenju domovine po svojih sinovih. Iz tega svetega hrepenenja, porojenega iz ljubezni do svojega rodu in domovine, je zrastle

K 20 letnici Jugoslavije v Mariboru

75 let bo minilo, odkar so se sešli tisoči na Mariborskem polju in na prvem slovenskem tabornu obljubili zvestobo svojemu narodu.

70 let je minilo, odkar so bile v Mariboru zapise in objavljene programatične besede, da je bodočnost Slovencev tam, kamor tečejo slovenske vode Mura, Drava, Sava.

60 let bo minilo, odkar so Slovenci politično osvojili mariborski državnozbornski volilni okraj, katerega severna meja je bila v bistvu enaka današnji jugoslovansko-nemški državni meji.

50 let je minilo, odkar so občine v severnih Slovenskih gorah volile za častnega občana djakovskega vladika J. J. Strossmayerja v priznanje njegovih zaslug za Jugoslovane in Jugoslavijo.

40 let je minilo, odkar je z bojem za slovensko celjsko gimnazijo stopilo vprašanje naše narodnosti v središče vse avstrijske politike in postalo eno od prvenstvenih državnih avstrijskih vprašanj.

30 let bo minilo, odkar je postal narodni boj ob Muri in Dravi življenjski boj, od katerega izida je odvisela bodočnost Slovencev sploh.

Iz športne krošnje

13 borb Maks Schmelinga v Ameriki. Bivši svetovni boksarski prvak Schmeling, ki se sedaj pripravlja na odločilno srečanje s črncem Joe Louisom, se je v Ameriki boril že trinajskrat in je torej to že njegova 14 borba v ringu. V svoji več kot desetletni boksarski karieri je imel Schmeling opravič z naslednjimi nasprotniki: novembra leta 1928 je v osmi rundi k. o. premagal Joe Montea (Amerika); januarja 1929 v deseti rundi po točkah Joe Sekyra (Amerika); še isto leto v prvi rundi Pietra Corija k. o., Johnnyja Riska (Amerika) v deveti rundi k. o. in Španca Paolina v petnajstih rundah po točkah. Leta 1930 je v boju za svetovno prvenstvo premagal tedanjega prvaka Sharkeya, ki je bil v četrth rundi zaradi nepravilnega udarca diskvalificiran. Leta 1931 je premagal Younga Striblinga v petnajstih rundah k. o., 21. junija 1932 pa je Jack Sharkey v petnajstih rundah po točkah odzvel Schmelingu svetovno prvenstvo; še istega leta pe je v osmi rundi premagal Mickeyja Walterja. Leta 1933 je utrpel Schmeling svoj drugi poraz po Maksu Baeru, ki ga je premagal k. o. v deseti rundi. Tretjič je bil poražen po Stevu Hamasu leta 1934 v dvanajstih rundah po točkah. Schmelingova zvezda pa se je zasvetila še enkrat z senziacionalno zmago nad Joe Louisom leta 1936, tedaj v času, ko Schmelingu ni nihče pripisoval, da bi mogel uspeti. Tudi svojo trinajsko borbo v Ameriki proti Thomasu je Schmeling lani odločil v svojo korist že v osmi rundi.

ta naš prekrasni vrt... da v njem natrgamo cvetja in z njim ovenčamo našo mater domovino za praznik 20. letnice, ko je to večno hrepenenje združilo njene sinove v svobodni kraljevini Jugoslaviji.

Po teh besedah je ljubljanski župan sporočil predstavnikom Zdrženih držav in mesta Clevelanda, da tudi v Ljubljani visi prapor, ki so ga izseljenci prinesli iz Amerike že leta 1919.

Sredi kulturnega vrta drevo ljubezni do domovine...

Nadalje je župan dr. Adlešič obširno popisal zasluge izseljencev za staro domovino ter jih opozoril, da se tudi doma časi naglo boljšejo predvsem na gospodarskem in socialnem polju. Mogočno smo se pa razmahnili na kulturnem polju in že dobili tudi Akademijo znanosti in umetnosti. Pri orisu sinovske ljubezni izseljencev do stare domovine je govornik posebno poudaril darilo ameriških izseljencev slepcem v domovini, ko so poslali v Ljubljano 600.000 din.

Po opisu del in duha mož, ki imajo spomenike v Jugoslovanskem kulturnem vrtu, Njegosu, Cankarja, Gregorčiča in Barage je župan v imenu mesta Ljubljane zaklical: »V tem vrtu naj vedno rasto drevesa jugoslovanske kulture, na sredi med njimi pa na veke neusahljivo drevo ljubezni do domovine! Ta vrt naj bo sveti gaj bratstva med narodi v srečo in blagor mesta Clevelanda ter najčastitljivejši hram prizadevanja vseh narodov Zdrženih držav ameriških za svetovni mir!«

Dne 19. majnika pa »Ameriška domovina« na naslovni strani z debelimi črkami podrobno popisuje vsa

darila, ki jih je župan dr. Adlešič prinesel v Ameriko

ter pri tem imenuje tudi vse fotografije, obrtnike, umetnike ter ribniško meščansko šolo z upraviteljem, ki so darila izdelali.

»Ameriška domovina« je tudi 20. majnika še posvečena slavnostim in na prvi strani objavlja debelo tiskani poziv na poslovnih večer dr. Adlešiča od Clevelanda, ko je bil na poslovnem banketu navzoč tudi clevelandski župan s soprogo in najodličnejši zastopniki rojakov ter predstavniki mesta in države.

Dne 21. majnika objavlja »Ameriška domovina« med drugim še naslednji članek poleg pozivov iz raznih drugih krajev: »Zadnji dnevi bivanja župana dr. Adlešiča med nami.« Pretekli četrtek (19. maja) zjutraj se je vrnil predstavnik Slovenije ljubljanski župan dr. Adlešič v Cleveland. V torek je imel v Pittsburghu najbolj slovesni sprejem, ko so ga pogostili ondotni naši ljudje v Slovenskem domu na 57. cesti. Nad 300 ljudi je bilo navzočih pri banketu. G. župan je s soprogo obiskal tudi nekaj okoliških naselbin. Večera zvečer (20. maja) je zapustil Cleveland in se podal na obisk v Chicago. Potem pa obišče Joliet in Milwaukee, mogoče Sheboygan. V Cleveland se vrne v torek, nakar bo v sredo slavnost in poslovnih banket za dr. Adlešiča in soprogo. Prihodnji četrtek, dne 26. maja odpotuje g. župan iz Clevelanda in se napoti v Washington, kjer bo sprejet v avdienci pri predsedniku Rooseveltu. Potem pa odpotuje v New York. V torek 1. junija se vkrcata na ladjo »Normandie« od francoske linije in se poslovijo od Amerike.

Želim, da po napornem in uspešnem potovanju prav v kratkem pozdravimo župana dr. Adlešiča in njegovo soprogo zdrava in vesela spet v Ljubljani!

20 let mineva odkar so v tem boju enotni Slovenci v Pomurju in Podravju zmagovito zaključili zgodovinsko dobo narodnostnih bojev z združitvijo s Hrvati in Srbi v Jugoslavijo.

Jugoslovanski Maribor je rasel iz predvojne slovenskega ter v narodni državi nadaljeval s pospešenimi koraki delo predvojne. Bilanco svojega dela in razvoja v jugoslovanski dobi bo Maribor podal na proslavi 20-letnice Jugoslavije; na veliki razstavi od 6. do 15. avgusta bo pokazal na prosvetni in kulturni razstavi svojo rast v letih 1918—1938 in na narodnem tabornu bo 14. avgusta ponovno izpovedal narodno in državno voljo severne Slovenije.

Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru vabi vse, katerim je Maribor pri srcu, k sodelovanju, da bo razstava čim popolnejša in tabor dostojen prednikov pred desetletji. Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru prosi vse organizacije in ustanove, da po možnosti ustrežejo prošnjam, katere je v okrožnicah na nje že naslovil in katere še bo.

Kakor pred desetletji, bodi tudi danes naš cilj z združenimi močmi pomagati, da bo meja trdna in domovina varna!

Prihodnja odločilna borba v Ameriki je torej po številu že štirinajsta.

Novemu prvaku čestitajo. Novi državni prvak Hašk je dobil mnogo pisemnih in brzojavnih čestitk ob priliki osvojitve prvenstva. Med prvimi klubi, ki so čestitali, so bili Gradjanski, Concordia in Ljubljana.

Dve tekmi BSK in Concordie. Na povratku iz Ljubljane se je BSK ustavlil v Sisku, kjer je igral s tamkajšnjo Slavijo in zmagal s 4:1. Concordija pa je naslednji dan igrala proti sarajevskemu Sisku in katastrofalno izgubila z 0:7.

Svetovno nogometno prvenstvo. Ze prvo kolo svetovnega nogometnega prvenstva je pokazalo, da bo borba za naslov prvaka izredno ostra. Od sedmih tekem v prvem kolu so zmagali samo Francozi in Madžari v regularnem delu igre, vse druge države, Češkoslovaška, Italija in Brazilija, so zmagale šele v dvakratnem podaljšku po petnajst minut. Dve tekmi Nemčija in Švica ter Rumunija in Kuba (1:1, 3:3) pa sta ostali kljub podaljšku neodločeni in bo treba ponovne tekme, ki bo v četrtek. Drugo kolo, ki je obenem že četrt finale, igrajo prihodnje nedeljo po temle sporedu: v Parizu Italija : Francija, v Bordeauxu Češkoslovaška : Brazilija, v Antibesu Švedska in zmagovalec v tekmi med Rumunijo in Kubo, v Lilleu pa Madžarska in zmagovalec v tekmi med Nemčijo in Švico. Polfinale bo 16. junija, in sicer v Parizu in Parizu, kjer igrajo zmagovalec iz četrtfinala, Finale pa bo 18. in 19. junija v Parizu

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost %	Oblakost v %	Veter (amer. jakost)	Pada- vine m/m	Pad- vine vrsta
Ljubljana	768,6	25,4	14,6	76	0	S ₁	—
Maribor	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	767,4	26,0	16,0	70	6	NE ₁	—
Belgrad	765,8	27,0	14,0	90	0	W ₁	—
Sarajevo	766,8	22,0	17,0	90	10	0	—
Vis	764,8	24,0	17,0	70	6	NW ₂	—
Split	763,9	3,0	20,0	60	3	0	—
Kumbar	762,8	28,0	19,0	80	5	W ₁	—
Rab	765,2	28,0	22,0	40	6	NNE ₂	—
Dubrovnik	762,2	27,0	14,0	80	0	NE ₁	—

Vremenska napoved. Večinoma jasno, soparno vreme. Možnost krajevnih neviht.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večeraj do danes. Iz noči do 7.40 je bilo večinoma oblačno, od 7.40 do 16.20 pa spremenljiva oblačnost. Ob 16.30 se je oblačnost zmanjšala, vendar je bilo do 19.20 še vedno nekoliko oblačno. Po 19 se je popolnoma zjasnilo in tako ostalo tudi ponoči.

Koledar

Danes, sredo, 8. junija: Medard.
Četrtek, 9. junija: Primož in Felicitat.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Predsednik okrožnega sodišča v Ljubljani gospod Peter Keršič je odšel na daljši bolezenski dopust. Nadomestoval ga bo sodnik g. Tone Avsec.

Zadnja produkcija gojencev šole Glasbene Matice bo v petek, dne 10. t. m., ob 6.15 v veliki Filharmonični dvorani. Nastopi 22 gojencev klavirskega in violinskega oddelka, in sicer iz klavirske šole prof. Šešekove, Hrašovčeve, Smalčeve in Sonca; iz violinske šole prof. Pfeiferja in Ivančiča. Spored, ki velja obenem kot vstopnica, bo v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice po 3 din.

V ponedeljek, dne 13. t. m., bosta dve produkciji gojencev drž. konservatorija, in sicer bo ob 6.15 v veliki Filharmonični dvorani produkcija komorne glasbe (šola prof. Karla Rupla), ob pol 9 pa produkcija operne šole v opernem gledališču. Podrobnosti sledijo.

Cerkveni koncert z izredno bogatim in pestrim sporedom bomo imeli v ponedeljek, dne 13. t. m., v Frančiškanski cerkvi. Vrsto najlepših del iz domače in svetovne cerkvene glasbene literature bodo izvajali naslednji umetniki: G. Zlata Gjurgjenac-Gavella (sopran), Aleksander Kolacio (bariton), Pavel Rančigaj (orgle) in ljubljanski godalni kvartet. V sporedu imamo različne kombinacije: glas, violina, orgle — glas, kvartet, orgle — orgle-solo itd. Skrbno sestavljeni spored in odlični izvajalci zaslužijo vso našo pozornost in obisk cerkvenega koncerta. Začetek ob pol 9 zvečer v Frančiškanski cerkvi. Predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

Koncert Hubadove pevске župe bo v soboto, dne 11. t. m., ob pol 7 zvečer pred poslopjem Glasbene Matice, ko odkrije Glasbena Matica spomenik skladatelju Emilu Adamiču. Na tem koncertu nastopijo naslednji zbori: Narodno železničarsko društvo »Sloga«, Dekliški zbor II. dr. meščanske šole, v enem zboru združena društva Edinost-Radomlje, Lipa-Jarše in pevski krožek Količevci, dalje zbor Krakovo-Trnovo, Bežigradsko pevsko društvo, Delavsko glasbeno društvo, Društvo »Sava«, Ljubljanski Zvon, Pevska zbor Glasbene Matice in godba »Sloga«. Vsak zbor zapoje po več Adamičevih skladb. Koncert posetijo tudi gostje, ki pridejo v Ljubljano tiste dni na trgovski kongres. Opozorjamo vse prijatelje skladatelja Edila Adamiča na počastitev najpogostejšega slovenskega skladatelja. Sedeži se določijo v knjižarni Glasbene Matice.

Društvo sodnikov kraljevine Jugoslavije — sekcija Ljubljana bo imelo letos svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 19. junija t. l. ob 11. dopoldne v veliki dvorani okrožnega sodišča v Celju z običajnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi vabi odbor.

TELETINA 10, 12 in 14 din.

GOVEDINA 8, 10 in 12 din — in vsi

MESNI IZDELKI po najnižjih cenah.

Se priporoča

FRANC NOVLIJAN — mesarija

Šolski drevored in Rožna ul. 37.

Komemoracija za pokojnim akademikom Rudolfom Dolinarjem bo nocoj ob 8 v dvorani Akademikega doma. Za člane društev »Danica« in »Zarja« udeležba obvezna. Ostali akademiki in staršine ter ostalo občinstvo toplo vabljeni!

Kulturna razstava na Viču nam kaže delo in razvoj vseh viških katoliških organizacij. Posebnost na tej razstavi je veliki model viške župnije, delo fantovskega oddelka Vič. Razstava je odprta vsak dan od 5 do 7 zvečer v društvenem domu. Vsem Ljubljančanom obisk razstave toplo priporočamo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sreda, 8. junija: Zadrege nad zadrego. Red Sreda.
Četrtek, 9. junija: Lopovščine. Red Četrtek.
Petek, 10. junija: zaprt.

Sobota, 11. junija: Izpit za življenje. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Nedelja, 12. junija: Lažnivec. Premiera. Predstava na prostem na Napoleonovem trgu.

OPERA. — Začetek ob 20.

Sreda, 8. junija: Gioconda. Red B.
Četrtek, 9. junija: Navihanka. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.
Petek, 10. junija, ob 15 uri: Rigoletto. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 do 2 din.
Sobota, 11. junija: Gioconda. Red A.
Nedelja, 12. junija: Gorenjski slayček. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

V sredo Steicherjeva burka »Zadrege nad zadrego« za red Sreda. Iz kmečkega življenja zajeto dejanje se razvija v živahni situacijski komiki ter zabava gledalce s svojo prvobitnostjo in preprostostjo. V glavnih vlogah: Cesar, Potokar, Drenovec, Sever, Prešetnik, P. Juvanov, Gabrijelčičeva, Boltarjeva M. in Levarijeva.

Iz prvih dni Scotland Yarda

V neki dvorani starega Scotlanda hranijo še danes »Dollyjevo« sliko. Tako se je imenoval po domačem prvi detektiv: Adolphus Williamson, ki je napredoval iz navadnega stražnika za najvišjega šefa londonske varnostne policije.

Kriminalistika v Angliji je bila že zelo v razmahu, ko je Sir Robert Peel v letu 1829 ustanovil »Metropolitan Police«. V Franciji so imeli že dvajset let tajo policijo, toda Peel se je ni upal posnemati, kajti vse, kar je prišlo iz Francije, je spominjalo Angleže na osvraženega Napoleona. Poleg tega so imeli takrat Angleži spoštovanje samo pred uniformirano policijo; tajni agenti bi izzvali samo nezadovoljstvo med ljudstvom, če bi se umešavali v privatne razmere.

Sele po petnajstih letih, ko je veliko zločincev ostalo neodkritih, so ustanovili »Detective-Departement«, v katerem sta nastopila službo kot prva Williamson in njegov prijatelj Tanner. V starem Scotlandu so jima oddelili podstrešno sobico. Williamsonu se je že v prvem letu posrečilo odkriti tri zločine, kateri so ostali redni policiji nepojasnjeni. Ti uspehi so se množili, Williamson je postal nadzornik, osebe tega oddelka se je pomnožilo na deset moč. Dvajset let so delali skoraj popolnoma tajno. Ko so pa leta 1865, pojasnili stoti zločin, jim je dala najvišja oblast »Home-Officer« največje odlikovanje: vse policijske postaje Velike Britanije so dobile ukaz, da morajo vsak primer, ki ga same ne morejo razjasniti, predati detektivskemu oddelku v Scotlandu! Ta ukaz je zadel na velik odpor, kajti oblasti posameznih pokrajin so bile ponosne na svojo neodvisnost od Londona in so smatrale za nekakšno ponižanje, klicati uradnike glavnega mesta na pomoč.

Kmalu potem se je zgodil strašen zločin, ki je ostal lokalnim oblastem uganka in končno so morali iskati pomoči v Scotlandu. Williamson bi pa skoraj v tem primeru izgubil svoj težko zaslužen sloves.

Umorjen v zibelki

V mestu Singleton, v grofiji Sussex, je živel visoko spoštovani gentleman Savil Kent, nekdanji nadzornik kraljevih posestev, s svojo mlado ženo in Konstanco, hčerko iz prvega zakona. Konstanca je bila prekrasna, nežna in mila deklica. Svoji mamehi je izkazovala naravnost neverjetno naklonjenost, ravno tako malemu enoletnemu Francisu, svojemu polbratu. Skupno z varuhinjo Betty Gough sta negovali malega otroka. Nekega zgodnjega jutra je Konstanca vstala in šla kot običajno v otroško sobo. Otrokovo zibelko je našla prazno. S klici na pomoč je prestrašila in prebudila vso hišo. Vse iskanje je bilo zaman. Savil Kent je odjahal v oddaljen Midhurst, da obvesti policijo. V njegovi odsotnosti je nesrečna mati našla svoje dete na vrtu v nekem praznem škatlu. Otrok je bil mrtev, nekdo mu je odrezal glavo.

Zločin je razburil ves okraj. Višji policijski uradniki te grofije so se zbrali v Singletonu. Ničče od prebivalcev ni bil varen pred sumničanjem, toda vsi so dokazali svojo nedolžnost, tudi

edina tujka v tem kraju, varuhinja Betty Gough. Po enem mesecu se je krajevna policijska oblast odločila iskati pomoči v Scotlandu.

Williamson in Tanner sta najela sobo v gostilni »Red Lion«, katero je že Dickens opisal v enem svojih romanov. Njuna naloga je bila kaj težavna, kajti povsod sta našla veliko, odkrito sovražnost prebivalcev, ki so zamerili domačemu policijskemu šefu, da je klical na pomoč »tujce«. Ze pet tednov je bil pokopan mali Francis; vsi sledovi za razjasnitev tega zločina so bili zabrisani in, če je kdo od detektivov skušal izpraševati koga od prebivalcev Singleтона, mu je vsak obrnil hrbet.

Tako ni preostajalo drugega, kot vzeti v poštev še družino Kent. Toda Savil ni mogel dati nobenih pojasnil, njegova žena je zbolela in morala ostati v postelji, ostala je torej samo prelepa in nežna Konstanca. Williamson je večkrat spremljal mlado dekle na njenih izprehodih, kadar je šla nabirati cvetice, da bi okrasila grob svojega polbrata. Za Williamsona je bilo že popolnoma jasno, da je Konstanca morilka, ali pa da vsaj ve, kdo je in kako se je zločin izvršil. Toda čim bolj je deklico opazoval, tem manj je mogel na njej opaziti stvari, ki bi opravičevali njegovo sumničanje.

Nekega dne je odšel Williamson s Tannerjem na izprehod. Dospela sta v nek samotni del gozda, Williamson je rekel Tannerju: »No Dick, zapri oči! Predstavljam si samotno vilo... v neki sobi spet otrok v zibelki... naenkrat se odpro vrata, neka senca se pojavi... prihaja bliže... zasveti se noč... Senca je prebivalec te hiše, zakaj se brezslužno oddaljuje?«

Z odprtimi očmi je Dick odgovoril: »Oseba je bosaa! Williamson je nadaljeval: »Kako je oblečena ta oseba?« — Oseba je morala biti oblečena v nočno srajco, kajti Francis je pogrešil zgodaj zjutraj!«

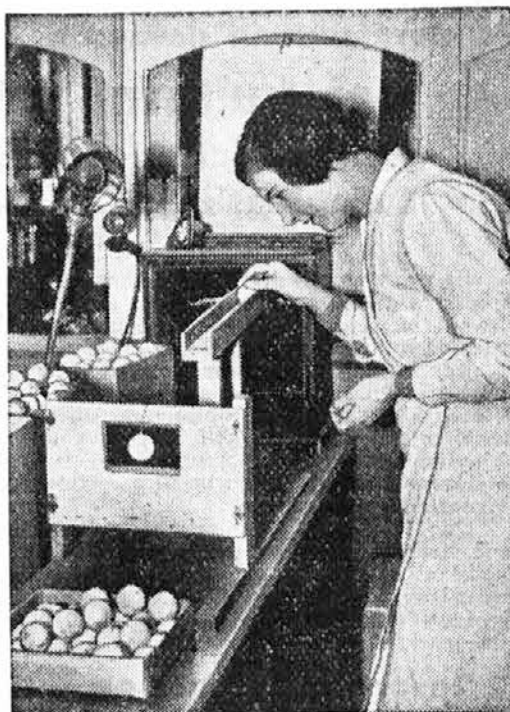
»To mislim, tudi jaz,« je pokimal Williamson. »Dam ti nalogo, Dick, da poiščeš od služkinje, koliko nočnih srajc ima Konstanca, in katera manjka, odkar se je zgodil umor, je izginila samo zaradi tega, ker je ta obleka zamazana od krvi.«

Drugi dan je prinesel Tanner važno sporočilo: »Ena nočna obleka je izginila... Konstanca je imela tri in sedaj ima samo dve!« Williamson je odšel takoj k policijskemu šefu in zahteval zaporno povelje za Konstanco Kent. Šef se je močno razjezil, kako je mogoče sumničati tako pošteno družino! Konstanco so imenovali angela Singleтона in sedaj naj bi bila morilka?

»Če mi to odrečete, se vrnem v London in dam stvar v časopise,« je grozil Williamson. Šef je moral popustiti, Konstanco so zaprli in po angleškem zakonu je bila zaslišana pred sodiščem že drugi dan. Od tega zaslišanja je bilo odvisno, ali bo izpuščena, ali pa obtožena umora.

Dolly se osmeši

Velika množica ljudi se je zbrala, da bi prisostvovala zaslišanju. Vsi prisotni so bili prevzeti od Konstancine lepote. Žalostno je pogle-

Preizkušnja biljardnih krogel. Vsako kroglo spuste pri tem preizkušanju po ozkem žlebu na ravno ploskev, odkoder mora odskočiti skozi izrezani četverkotnik.

dala deklica Williamsona, ko so ga poklicali, da prične z zaslišanjem. Ostala je mirna in dajala na vsako vprašanje zadovoljive odgovore. Priznala je, da manjka ena nočna obleka, toda samo slučajno je izginila ravno dan po umoru. Konstanca je dala perici z ostalim perilom srajco in tam je izginila. Takoj je bila zaslišana perica in ta je pod prisego izpovedala, da je nočno srajco

prevzela, kar spričuje tudi listek, na katerem je bilo popisano perilo. Ne more si pač razjasniti, kako je potem srajca izginila iz njenega stanovanja. Konstanca je bila na podlagi te izpovedi takoj izpuščena na svobodo.

Angleški časopisi so nekaj tednov zasramovali in napadali Scotland in detektive. Williamson je padel v nemilost in bil prestavljen kot navaden policist v neko oddaljeno londonsko predmestje. Zvedelo pa se je tudi, da je Konstanca zapustila svoj dom in odšla v nek samostan.

Zadoščenje

Pet let pozneje so poklicali Williamsona k najvišjemu šefu Scotlanda: »Citajte! Policija iz Brightona nam je včeraj poslala to osebno izjavo. Williamson je čital: »Jaz Konstanca Kent priznam, da sem sama, brez kakšne tuje pomoči umorila svojega polbrata Francisca.«

Kot pravi Anglež je ostal Williamson popolnoma miren. Šef se ni hotel opravičevati pred njim, dal mu je samo pooblastilno pismo za šefa policije v Brightonu. Na ovitku je bilo napisano: »Višjemu nadzorniku Williamsonu...«

Višji nadzornik Williamson je ponovno zapel Konstanco Kent. Bila je še vedno lepa, toda od duševnih bolečin in samoobtožbe vsa izčrpana. Dolgi pet let je nosila to skrivnost v sebi, končno pa je klonila. Umor je bil izvršen točno tako, kot je domneval Williamson. Konstanca je v svoji ljubosumnosti, da njena mameha bolj ljubi malega Francisca, prerezala otroku z briljavo vrta. Nočna srajca je bila vsa zamazana s krvjo. Zložila jo je tako, da se ni moglo opaziti krvavih madežev, poklicala perico in oddala perilo, kot je imela zabeleženo na listku. Med tem ko je poslala perico v kuhinjo, naj ji prinese kozarec vode, je vzela nočno srajco iz zavrtka in jo drugi dan sežgala...

Konstancia je bila obsojena na smrt... Tri dni kasneje bi morala biti usmrčena. Zjutraj ob štirih, ko je prišel kraljevo pomiloščenje, Konstanca je bila ponovno kaznovana z dosmrtno ječo, kjer je umrla štirindvajset let kasneje...

Prigode pošte v tropskih krajih

Leopardi zasledujejo pismo — Morski psi so uničili poštno odpravo

Za Evropea je dostava pošte sama po sebi umljiva. Človek zjutraj ob osmih dvigne svojo pošto ali pa mu jo prinesejo kar na dom, pa se mu kar čudno zdi, če pošte ne prejme ob gotovem času. Kaj bi šele rekel takšen prejemnik vsakdanje pošte, če bi mogel živeti v kraju, ki je daleč stran od pošte. Kako bi se mogel navaditi na to, da bi prejel pošto šele po nekaj tednih.

Ljubitelji znamk

Pri dostavi pošte v teh tropskih krajih mora človek računati na razna iznenadenja. Tako se je zgodil primer poštni v ondnotnih krajih prav svojevrsen. Na obali je prejel pošto in moral je prenesti to pošto globoko v pragozd k belcem. Prihod parnika se je nekoliko zakasnil in črnci ni mogel pri belem dnevu na pot. Na poti v temnem in divjem gozdu ga je dohitela noč. Njegov položaj ni bil zavidljiv, kajti nočno življenje pragozda je tudi svojevrsno. Zver se podajajo na lov za hrano. Ko je tako stopal po gozdu, je zaslišal rjovenje leoparda. Črnci je vrgel vsrčan vso pošto in kakor podlasica splezal na prvo drevo. Zver pa se je splazila nad vrečo in preiskovala njeno vsebino. Med drugimi pošilkami v vreči je našel leopard tudi pošiljko znamk, ki je bila namenjena nekemu naseljencu. Čeprav je bila žival navajena na samo meso, se je vrgla tudi na ta zavojček znamk. Požrl je vso zbirko znamk. Najbrž mu je ugaljal okus sladkega lepila, kajti tudi po tej skromni slaščici se je oblikoval. Črnci je ostal na drevesu do jutranjih ur in šele tedaj se je napotil s skromnim tovorom dalje.

Božična darila

Se hušje se je dogodilo nekemu drugemu pismošću, ki je opravljal svoje delo v indijski džungli. Dva dni pred božičem je prejel v mestu precejšnje število pisem in zavojčkov, ki so bili namenjeni belim ljudem daleč stran od mesta. Na nesrečo pa je zgrešil pot v džungli. Druga mu ni kazalo, da je začel iskati pravo pot. Ker je pred nekaj urami podal dež, se je pot zravnila. Pri svoji blodnji in iskanju je našel mirno zavetišče pod drevesom, se tam vsedel in čakal, da pride od kod pomoč. Prijela ga je lakota in v tem obupu je pozabil na svojo službeno dolžnost. Začel je odpirati zabojce. Kar je bilo obleke, se je oblekel, celo nataknil je ženske nogavice, vse to z namenom, da bi se obrnil moskitov, to je ko-

marjev, ki prenašajo mrzlico. Kar je našel hrano v teh zavojčkih, mu je zadostovalo za 24 ur. Po 24 urah pa mu ni kazalo drugega, kakor da je začel trobiti na otroško trobento, ki jo je našel med pošilkami. Po dolgem iskanju so ga našli vsega izčrpanega in onemoglega.

Morski psi so požrl pošto

Na mnogih otočjih Južnega morja se še danes poslužujejo poštarji prav svojevrsnega načina, da pride pošta na pravi kraj in mesto. Ladje, ki ne morejo zaradi sipin in plitvin do obrežja, vržejo pošto v posebnih pločevinastih zabojčkih v morje. To pobirajo domačini-pismošće med plavanjem. Kljub vsej pazljivosti pa se često dogodi, da preštreže takega plavajočega pismošća morski pes. Takšen primer se je zgodil pred kratkim v bližini otoka Tonga. V trenutku, ko je hotel poštni sel odplavati s pošiljko k obrežju, je morski pes planil in moč je imel toliko prisotnosti duha, da je spustil zaboj, sam pa odplaval. Zver je odplavala, moč se je rešil, toda bil je brez pošte. Morskega psa se je posrečilo ribičem ujeti. V njegovem želodcu pa so našli razne predmete, ki so bili iz pošiljke, katero je odvrnil plavajoči pismošća.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 8. junija: 12 Izpod južnega sonca (plošče), 12.45 Poročila. — 13 Napovedi. — 13.20 Operetni venček (plošče). — 14 Napovedi. — 18 Originalna švicarska godba (Malencov trio). — 18.40 Opazuj in poslušaj (g. prof. M. Adlesić). — 19 Napovedi, poročila. — 19.30 Nacionalna ura. — 19.50 Šahovski kotiček. — 20 Koncert Schubertovih in Foaerterjevih pesmi (Akademski pevski kvintet). — 20.45 Joh. Seb. Bach: Brandenburgski koncert (plošče). — 21.10 Klavirski koncert (g. Ducey Temmel-Belec). — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Koncert na dveh citrah (gg. I. Kosi in V. Skok).

Drugi programi

Sreda, 8. junija: Belgrad: 20 Klavir. — 20.30 Humor. — 21.30 Vokalni koncert. — Zagreb: 20 Plošče. — 20.30 Ljubljana. — 22.20 Plesna glasba. — Praga: 20.05 Narodni koncert. — 21.25 Beethovnova VIII. simfonija. 22.35 Zabavna glasba. — Varšava: 19.30 Zabaven koncert. — 21.10 Chopinov skladbe. — 22 Klasična glasba. Sofija: 19.45 Opera. — Budimpešta: 20.15 Ork. koncert. 21.45 Violina. — 22.40 Ork. koncert. — Trst-Milan: 21.45. — 21.40 Klavir. — 22.30 Plesna glasba. — Rim-Bari: 17.15 Violina. — 21 Citre. — 21.45 Pihalna. — Dunaj: 20. Potje in glasba. — 21 Zabaven koncert. — 22.30 Orkester in solisti. — 24 Zab. koncert. — Stuttgart: 20 Plesna glasba. — Monakovo: 20.50 Brucknerjeva III. simfonija. — Köln: 21.05 Wagnerjeve skladbe.

Najdaljša avtomobilska cesta na svetu, ki veže severnoameriško mesto Ottawa in glavno mesto Argentiniije v Južni Ameriki Buenos Aires. Cesta je dolga okoli 20.000 km.

Paul Heyse:

ANDREA DELFIN

Novela.

Peljala ga je v svojo sobo, toda da bi jedel in pil, k čemur ga je silila, mu je bilo nemogoče, čeprav deklica ni imela malo prej nobenega epotošovanja do mize svoje gospodarice in je pridržala najizbranejši stvari za svojega prijatelja. Oprostil se ji je s svojo boleznijo, kar jo je zadovoljilo, ko je privolil, da zgubi z njo nekaj dukatov pri taroku. Tudi za darilo ji je spet nekaj prinesel, tako da je prebolela, ker je tudi danes morala naleteti ob njem na tako pustega in zdržnega ljubimca. S tem večjo vsemu je sama jedla in pila, mu na vse načine nagajala in mu naštevala imena mladih Benečanov, ki so se pri grofici zbrali v igri.

»Tam se gredo drugače kot midva«, je dejala: »zlata nič ne štejejo, temveč ga kar polne pesti stresajo na karte. Se vam jih ljubi za trenutek pogledati? Saj pot že poznate.«

»Misliš do špranje v steni? Pa, kaj niso v dvorani?«

»Nak, v groficični sobi. Dvorana je samo za velike slovesnosti o karnovalu.«

Zamislil se je za trenutek. Kvečjemu želel si je lahko, da razširi svoje osebno poznanstvo med plemstvom. »Pelji me tja«, je dejal. »Saj bom kmalu eit in ti ne bom dolgo nezvest.«

»Samo v ljubico se mi ne zaljubite«, je pretila. »V trenutku ljubosumnosti ne poznam šale in na žalost ima moja gospodarica marsikdo za lepšo od mene.«

ko se je Andrea spet ugnezdil v svojem neudobnem opazovališču na tribuni, je komaj spet prepoznal sobo. Visoka stenska zrcala so si postoteren od bijala žarke sveč, njihovi zlati okvirji pa so lovili svetlobne pramene in zaganjali odsvite tja do atropa. Sredi tega pa so se lesketali dragulji lepe Leonore in Andrea je popolnoma jasno spoznal na njenem vratu verižico z rubinasto zaponko, ki jo je njegov nemški prijatelj kupil od Samuela. Kot rdeč madež krvi je bil ta kamen na njenih belih prsih. Njene oči pa so trudno in ravnodušno zrlle v karte in če je preletela obraze mladih moč, se je jasno opazilo, da jo noben od njih ne mika. In vendar so se gošče kar najbolj trudili, da bi bili ljubezni. Vsako njeno karto so spremljali s šaljivimi pripombami in so hitreje zgubljali svoje zlato kot svoje razpoloženje. Eden, ki je bil menda pravkar vse zaigral, je sedel pri steni med dvema ogledaloma in pel ob spremljavi plunke koprneče barkarole. Drugi, ki se je moral spočiti od neprestanega dobivanja, je z zlatniki meril na vzorce v preprogi in se pozabil znova skloniti za kotalečimi se cekini. Vmes so prihajali in odhajali služabniki z ledom in sadjem in pišček bolognske pasme se je v najboljšem prijateljstvu kratkočasil z velikim, zelenim papagajem, ki je s svoje zlate palice od časa do časa poslal med družbo krepko kletvico v dobri beneščini.

Ze se je mislil opazovalec na godbenem odru spet umekniti, ker mu je slika, ki se mu je nudila od epodaj, vzbujala pekoče občutke, ko je skozi visoka vrata na dve loputi nenadoma vstopila v igralnico krepka postava, ki so jo vsi navzoči presenečeno pozdravili. Bil je to že precej postaren gospod, ki je pa še dokaj pokoncu nosil svojo sivo glavo na vratu in ni tudi v hoji kazal kaj starejševskega. Z naglim pogledom je preoedil mlade ljudi, se narahlo priklonil grofici in posil, naj se nikar ne dajo motiti.

»Preveč zahtevate, ser Malapiero«, je odvrnila grofica. »Sploštevajte te mladine do uslug, ki ete jih izkazali republiku na suhem in na morju, ne dovolj, da bi vpriču vas tako grešno zapravljali zlati čas.«

»Motite se, lepa Leonora«, je dodal stari. »Prav zato sem se vendar odtegnil državnih službi in celo Velikega sveta ne posem več nekaj let več, ker mi je obzirnost mladih ljudi postala nadležna in ee mi je zahtelo vesele in sproščene družbe. Kdo pa si upa dandanes ob vinu sprostiti erce, če sedi pri mizi tudi nekdo od Sveta desetih ali celo kak državnih inkvizitor? Človek ee v uradu hitreje stara, jaz bi se pa le rad še nekoliko rogal svojim sivim lasem in bil vsaj pri vinu mlad, čeprav ob lepoti čutim svoja leta.«

»Prav gotovo pravite tako samo iz obzirnosti do teh mladih gospodov,« je dejala Leonora, »ki mislijo, da imaš samo tedaj pravico poljubiti vsaka lepa ženska usta, ee imaš čedno ekodrano plavo ali črno brado. Jaz pa hočem, da prinesejo sem vso omaro za jedila, da z dobrodošlico pozdravim svojega redkega gosta.«

»Oprostite, ljubka prijateljca moja! Ne prihajam, da bi izbralil gostinjsko pravo. Prignala me je samo želja, da vam čimprej prinesem novice o vašem bratu, ki jih je nocoj prinesel k meni kurir iz Genove. Zelo ee ugodne in prav nič se ne bojim, da bi skali lep gostiteljci dobro voljo, zato upam, da mi bodo ti plemeniti gospodje oprostili, ee vas za nekaj trenutkov odvedem. Smem stopiti z vami sem-le?« je vprašal in pokazal na vrata temne dvorane, ki se jim je približal.

Andrea se je zdrznil. Spoznal je, da ne more tako naglo in nelesno zapustiti svojega prostora, da bi se neopazeno prethotopil. Hitro ee je odločil in se sešla zleknil po podu visoke estrade, katere ograja ga je kljub temu, da je bila tako nizka, vendarle popolnoma krila. Slišal je korake starca, ki je eledil Leonori in zanikal, ko so vprašali, ee naj prinese svečnik.

»Samo dve besedi bi rad pripomnil,« je zaklical Malapiero v igralnico. »Ničee od mladih gospodov ne bo utegnil postati ljubosumen name.«

Vrata so ee za njima zaprla in začela sta hoditi pod tribuno sem ter tja.

»Kaj vas je privedlo sem?« je hlastno vprašala

grofica. »Ali mi končno le prinašate poročila, da se bo Gritti vrnil?«

»Se niste izpolnili pogoja, Leonora. Ste že sporočili tribunalu kakšno dunajsko skrivnost?«

»Mar eem jaz kriva? Ali ne etorim vsega, kar premore kakšna ženska, in ne pustim, da ta trmasti Nemec cepeta v mreži kot riba na suhem? Toda niti enkrat ni še prišla čez njegove ustnice beseda o službi. In danes odpotuje, kot vam je nemara znano. Kar bolna sem od nejevolje, da sem zastoj potratila toliko časa z njim.«

»Mi bi rajši videli, da bi on zbolel.«

»Kako to?«

»Stran hoče in ni mu bilo mogoče ubraniti poti. Trdno smo pa prepričani, da bi republiki prizadejalo zelo veliko škodo, ee res pride do Dunaja. Pretveze za njegov dopust so ničee. Pravi vzrok je ta, da ima na Dunaju javiti etvari, ki si jih on sam ne upa poveriti tajnemu kurirju. In zato je zelo, zelo važno, da ee pot prepreči.«

»Potem pa vi preprečite. Meni je prav vseeno, ee gre ali ostanee.«

»Vi, Leonora, imate pri roki najlažje sredstvo, da ga obdržite tukaj.«

»To naj bi bilo?«

Naš prihodnji listek:

Zgodovinski roman

Herveya Allena:

Antony Adverse,

cesarjev pustolovec